

Інтеграція дисциплін з кібербезпеки у систему підготовки судових експертів

Катерина Борисова

курсант 4 курсу Науково-навчального інституту № 4, Харківський національний університет внутрішніх справ Міністерства внутрішніх справ України, м. Кам'янець-Подільський, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-6015-1304>, e-mail: kate.borisova0502@gmail.com

Олександр Мойко

курсант 3 курсу Науково-навчального інституту № 4, Харківський національний університет внутрішніх справ Міністерства внутрішніх справ України, м. Кам'янець-Подільський, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-3828-6196>, e-mail: joker-moyko@ukr.net

Богдан Макаліш

курсант 2 курсу Науково-навчального інституту № 4, Харківський національний університет внутрішніх справ Міністерства внутрішніх справ України, м. Кам'янець-Подільський, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-2500-2734>, e-mail: bohdan.makalish@gmail.com

Розглянуто особливості інтеграції дисциплін з кібербезпеки в систему підготовки судових експертів. Підкреслено актуальність цифрової трансформації суспільства та зростання ролі кіберзлочинності, що потребує нових підходів до професійної освіти. Зазначено, що на сучасному етапі в Україні бракує цілісних освітніх програм, орієнтованих на цифрову криміналістику, а також відсутні узгоджені стандарти підготовки спеціалістів.

Ключові слова: *судова експертиза; цифрові докази; кібербезпека; цифрова криміналістика; підготовка експертів; освітні програми.*

Integration of Cybersecurity Disciplines into the System of Forensic Expert Training

Kateryna Borysova, Oleksandr Moiko, Bohdan Makalish

The paper examines the specifics of integrating cybersecurity disciplines into the system of forensic expert training. The relevance of digital transformation and the growing role of cybercrime are emphasized, highlighting the need for new approaches to professional education. It is noted that Ukraine currently lacks comprehensive educational programs focused on digital forensics, as well as unified standards for specialist training.

Keywords: *forensic expertise; digital evidence; cybersecurity; digital forensics; expert training; educational programs.*

Цифрова трансформація суспільства зумовила появу нових форм правопорушень, пов'язаних із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій. Кіберзлочинність сьогодні охоплює широкий спектр явищ — від несанкціонованого доступу до комп'ютерних систем і крадіжки персональних даних до застосування шкідливого програмного забезпечення.

ні охоплює широкий спектр явищ — від несанкціонованого доступу до комп'ютерних систем і крадіжки персональних даних до застосування шкідливого програмного забезпечення.

ня, фінансових шахрайств та атак на критичну інфраструктуру. В умовах зростання обсягів цифрових доказів особливого значення набуває роль судових експертів, здатних аналізувати електронні носії інформації, цифрові сліди та дані, що зберігаються у віртуальних середовищах.

Україна, як і більшість держав світу, стикається з викликом підготовки експертів нового покоління. Традиційні навчальні програми судових експертів здебільшого орієнтовані на класичні криміналістичні дисципліни, тоді як блоки з кібербезпеки та цифрової криміналістики представлені фрагментарно або зовсім відсутні. Це створює суттєві прогалини у кваліфікації фахівців і обмежує ефективність розслідування злочинів, що здійснюються у кіберпросторі.

Розглянувши сучасний стан підготовки судових експертів в Україні, поміж провідних центрів підготовки та підвищення кваліфікації у сфері цифрових експертиз відзначимо такі:

1. Національна академія внутрішніх справ (НАВС) проводить практико-орієнтовані лекції та курси з цифрової експертизи, реагування на інциденти та протидії кіберзагрозам у межах підготовки курсантів і слухачів;
2. Харківський національний університет внутрішніх справ має робочі програми з дисципліни «Цифрова криміналістика», методичні матеріали та лабораторні практикуми (у межах підготовки фахівців за спеціальністю F5 «Кібербезпека та захист інформації»), що свідчить

про системне включення цифрових дисциплін у навчальний процес;

3. Львівський державний університет внутрішніх справ видає навчальні посібники та впроваджує дисципліни із судової комп'ютерно-технічної експертизи;
4. Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого — у навчальних планах юридичних спеціальностей наявні окремі курси, пов'язані із захистом інформації, проте вони здебільшого мають теоретичний характер і не охоплюють практичних аспектів цифрової криміналістики;
5. Інші технічні університети (Харківський національний університет радіоелектроніки, Національний університет «Львівська політехніка» тощо) мають потужні програми з кібербезпеки та інформаційних технологій, але їхні освітні програми майже не інтегровані в систему підготовки судових експертів, залишаючись орієнтованими на інженерні та IT-спеціальності.

Отже, можна дійти висновку, що в Україні наявні окремі навчальні ініціативи, спрямовані на підготовку фахівців із цифрової експертизи, проте вони не становлять єдиної узгодженої системи. Це створює ризик фрагментарності знань майбутніх експертів, що особливо небезпечно в умовах зростання складності та масштабу кіберзлочинів.

Міжнародні підходи та стандарти в підготовці експертів із цифрової криміналістики мають велике значення для усунення наявних прогалин в Україні, де система підготовки судових експертів поки що є неінтегрованою та фрагментарною. Міжнародний досвід демонструє усталені моделі інтеграції дисциплін з кібербезпеки в освітні програми та формування компетентностей експертів. Так, стандарт ISO/IEC 27037:2017 визначає правила збирання, збереження та документування цифрових доказів і є базою для побудови навчальних курсів у галузі цифрової криміналістики [1].

Для України відсутність єдиного державного стандарту з цифрової криміналістики, фрагментарність знань та обмеженість практичного досвіду є серйозними викликами. Навчальні програми різних університетів суттєво різняться, що унеможливорює уніфікацію кваліфікаційних вимог до експертів. Студенти юридичних факультетів зазвичай не отримують достатніх знань у сфері інформаційних технологій, тоді як випускники технічних спеціальностей не мають необхідних знань із криміналістики та права. Окрім того, через недостатню матеріально-технічну базу та відсутність сучасних лабораторій експерти стикаються з труднощами у відпрацюванні практичних кейсів, що зменшує їх конкурентоспроможність.

Перспективи розвитку системи підготовки судових експертів в Україні містять розроблення національного освітнього стандарту з цифрової криміналістики, що передбачатиме обов'язкове вивчення дисциплін з кі-

бербезпеки для майбутніх експертів, інтеграцію технічних навчальних курсів у програми юридичних факультетів зі створенням міждисциплінарних магістерських програм, запровадження віртуальних лабораторій та симуляторів для практичної підготовки студентів у безпечному середовищі, налагодження міжнародної співпраці та обміну з університетами, які мають успішний досвід підготовки експертів, а також створення системи підвищення кваліфікації наявних експертів, що міститиме регулярні курси, тренінги та сертифікацію за міжнародними стандартами.

Отже, підсумовуючи, зазначимо, що інтеграція дисциплін з кібербезпеки в систему підготовки судових експертів в Україні є нагальною потребою. Зростання кіберзлочинності та обсягів цифрових доказів потребує підготовки спеціалістів, які матимуть комплексні знання в галузі права, криміналістики та інформаційних технологій. Сьогодні Україна лише на початковому етапі формування системи цифрової експертної підготовки, проте, спираючись на міжнародні стандарти ISO/IEC, рекомендації і практики, країна має можливість розробити ефективну інтегровану модель.

Перелік джерел посилання

1. ДСТУ ISO/IEC 27037:2017 Інформаційні технології. Методи захисту. Настави для ідентифікації, збирання, збуття та збереження цифрових доказів (ISO/IEC 27037:2012, IDT) : затв. наказ ДП «УкрНДНЦ» від 06.12.2017 р. № 400 [Чинний від 01.01.2019 р.]. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=74978 (дата звернення: 15.09.2025).